مقایسه نظام آوایی گویش تبریز با خلخال

|دانشجو : ارشد فتاحی |

استاد راهنما : محمد ضیاءحسینی

پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد زبان شناسی همگانی

دانشگاه علامه طباطبایی

سال ۱۳۷۵

این پایان‌نامه در چهار فصل تدوین شده است که فصل اول درباره موقعیت جغرافیایی، تنوع زبانی و ویژگیهای انسانی شهرستان خلخال و تاریخ مطالعات ترکی آذری و زبان ترکی مطالبی را در خود دارد. و نیز نظرات و بررسیهای زبان‌شناسان مختلف و به خصوص اندیشمندان ایرانی را مرور می‌کند. فصل دوم در مورد زبان‌شناسی مقابله‌ای و نظرات و عقیده‌های مختلف درباره این رشته از زبان‌شناسی بحث می‌کند و روند مقایسه زبانها را مورد توجه قرار می‌دهد. و فصل سوم به توصیف واجهای ترکی آذری به خصوص در گویش خلخال می‌پردازد، واجگونه‌های متفاوت ، واجها و گونه‌های آنها و نیز نحوه توزیع آنها را در ساخت هجای ترکی آذری مورد بررسی قرار می‌دهد و فصل چهارم به فرایندهای آوایی و قواعد واجی و مقایسه آنها در دو گویش می‌پردازد. از مجموع بحث‌های فوق به این نتیجه می‌رسیم که: ترکی آذری دارای ۲۱ همخوان و ۹ واکه می‌باشد و اینکه بعضی از زبانشناسان معتقدند که واجهای K, f, Z جزو واجهای ترکی آذری نیستند با توجه به مقایسه واجها در گویش خلخال، نظر آنها تایید می‌شود زیرا در بررسی واجهای ترکی آذری در گویش خلخال این واجها مشاهده نمی‌شود به استثنای واج f که هم در گویش خلخال و هم در گویش تبریز از بسامد بسیار اندکی برخودار است . در مورد واکه‌ها باید گفت که در هر دو گویش نه واکه وجود دارد و واکه کشیده در ترکی آذری در هر دو گویش وجود ندارد و تحت فرایندهای خاصی به وجود می‌آید. و واکه‌های کشیده فقط در واژه‌های قرضی به کار می‌روند و اگر استثنایا در بعضی واژه‌های ترکی به کار رود به قیاس با واژه‌های قرضی است . در گویش خلخال گاهی کشش واگه‌ای که با عملکرد فرایند آوایی به وجود آمده است . بین واژه‌ها تمایز معنایی ایجاد می‌کند مانند واژه‌های" [balix] ماهی" و" [ba:lix] بندی که علف را با آن می‌بندند" که در ژرفساخت به صورت /baGliG/ می‌باشد. علل تفاوت دو گویش پس از بررسی‌های لازم موارد زیر ذکر شده است : الف : متفاوت عملکرد قواعد واجی در دو گویش برای رسیدن از سطح ژرفساخت به روساخت . به همین دلیل مثلا اگر در گویش تبریز همگونی کامل رخ می‌دهد این فرایند در گویش خلخال به صورت ناهمگونی، یا همگونی ناقص ظاهر می‌شود. ب : توزیع متفاوت واجگونه‌ها در دو گویش یکی از عوامل مهم دیگر اختلاف در گویش است برای مثال واج ژرفساختی /G/ در گویش تبریز به

صورت [X] در حالی که در گویش خلخال به صورت [c] تظاهر می‌یابد: "گویش تبریز [??lmax] " "آمدن" /??lmaG/ "گویش خلخال [??lmaxc] "در گویش تبریز [y] واجگونه‌ای از /r/ بخصوص در موضع پایانی می‌باشد در صورتی که در گویش خلخال این واجگونه اصلا وجود ندارد. پ : عامل دیگری که باعث تفاوت دو گویش می‌شود، متفاوت عمل کردن هماهنگی واکه‌ها در دو گویش است . مثلا در مثال قسمت "ب " واکه پسوند در گویش تبریز با واکه ریشه ناهماهنگ است در حالی که در گویش خلخال بین همین دو واکه هماهنگی کامل وجود دارد. در این پایان‌نامه ۴۰ قاعده واجشناسی و نحوه عملکرد آن در هر دو گویش بررسی شده است . که تعدادی از این قواعد در هر دو گویش یکسان عمل می‌کنند و از نقاط تشابه دو گویش محسوب می‌شوند و بعضی دیگر از این قاعده‌ها متفاوت عمل کرده و از وجه افتراق دو گویش هستند. در این تحقیق فقط نظام آوایی دو گویش مقابله شده است جا دارد در زمینه واژگانی، دستوری، و تکیه و آهنگ نیز در دو گویش تحقیقات گسترده‌تری انجام شود.

نمایه ها :تبریز | خلخال | بررسی تطبیقی | زبان ترکی | آذری | نظام آوایی | گویش